T086 TKL 4 (36) Luận Thích Phật Mẫu Bát Nhã Ba La Mật Đa Viên Tập Yếu Nghĩa Q3

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1517 - LUAÄN PHAÄT MAÃU BAÙT NHAÕ BA LA MAÄT VIEÂN TAÄP YEÁU NGHÓA, Quyeån 3 633

LUAÄN THÍCH PHAÄT MAÃU BAÙT-NHAÕ BA-LA-MAÄT ÑA VIEÂN TAÄP YEÁU NGHÓA

QUYEÅN 3

Noùi boán thöù thanh tònh laø: 1. Töï taùnh thanh tònh. 2. Ly caáu thanh tònh. 3. Sôû duyeân thanh tònh . 4. Bình ñaúng thanh tònh. 1. Töï taùnh thanh tònh, laø trí khoâng hai khoâng coù sai khaùc. Haønh töôùng cuûa töï taùnh ra sao? Nghóa laø boån taùnh khoâng coù giaû doái, töùc laø taùnh Chaân ngaõ. ÔÛ trong töï taùnh noù coù töôùng nhö theá, noù nhö vieân ngoïc quí Ma Ni saùng ngôøi hoøa hôïp. Nhö Phaät ñaõ noùi: Taát caû chuùng sinh, töùc laø Nhö Lai taïng, coù taát caû phaùp cuøng vôùi Thieän Theä laø bình ñaúng, maø chuùng sinh khoâng coù töï taùnh thanh tònh. Noùi nhö vaäy töùc laø töï taùnh thanh tònh. 2. Ly caáu thanh tònh. “Ly caáu” töùc laø lìa moïi phieàn naõo oâ nhieãm laø nghóa thanh tònh, nhö tröôùc ñaõ giaûi thích. Haønh töôùng noù nhö theá naøo? Töùc laø ñaõ thöïc haønh caùc ñoái trò. Nhö coù caùc quaùn, tuøy theo löïc cuûa noù ñoái trò maø sinh trí « Khoâng hai » töông öng. Ñaây töùc laø noùi caùc söï töôùng taêng thöôïng YÙ laïc cuûa ñöùc Theá Toân voán coù, vaø ñaõ thöùc hieän xong. Töùc laø Phaùp giôùi Chaân nhö Thaät teá ñoù, theo nhö ñaây noùi, laø ly caáu thanh tònh. 3. Sôû duyeân thanh tònh -“Sôû duyeân” (ñoái töôïng duyeân), nghóa moïi nghóa lyù cuûa phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña voán coù khaép caû moïi nôi, thì heát thaûy ñoù ñeàu laø taùc duïng cuûa caûnh giôùi thuoäc ñoái töôïng duyeân caû. Vaû laïi, caùc taùnh coù ñöôïc, hoaëc taùnh ñaõ hình thaønh ñoù cuõng laø ñoái töôïng duyeân. ÔÛ trong ñoái töôïng duyeân aáy maø ñöôïc thanh tònh. Nghóa thanh tònh nhö ñaõ giaûi thích ôû tröôùc. Ñaây noùi nhö theá töùc laø ñoái töôïng duyeân thanh tònh. 4. Bình ñaúnh thanh tònh. “Bình ñaúng” nghóa laø baèng nhau, khoâng sai khaùc. Töùc phaùp giôùi vi dieäu thanh tònh. Bình ñaúng laø ñaïi phaùp voâ

SOÁ 1517 - LUAÄN PHAÄT MAÃU BAÙT NHAÕ BA LA MAÄT VIEÂN TAÄP YEÁU NGHÓA, Quyeån 3 634

cuøng saùng suoát, taùnh bình ñaúng ñoù môùi thaät laø raát nhieàu bình ñaúng. Do ñaáy, maø trong bình ñaúng ñöôïc thanh tònh. Nghóa thanh tònh, thì tröôùc ñaõ giaûi thích. Nhö vaäy, goïi ñoù laø bình ñaúng thanh tònh. Theá laø ñaõ noùi ñuû boán thöù thanh tònh, töùc laø töï taùnh cuûa Vieân thaønh. Cho neân, noùi noù laø caùc haønh töôùng coù ñöôïc cuûa phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña. Nhö vaäy caùc nghóa lyù, ngoân töø noùi ñoù, ñaõ ñöôïc hoøa hôïp vaø ñaõ lìa taát caû phaùp hö giaû. Do vaäy tuïng noùi laø: Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nghóa laø sao? Nghóa laø taát caû nhöõng lôøi leõ, nghóa lyù ñöôïc noùi töø Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña vaø töï taùnh. Nghóa laø chæ cho Phaät Theá Toân. Taát caû nhö theá ñeàu nöông vaøo ba thöù töôùng maø noùi, chaúng theå lìa "Y tha" v.v... maø coù nghóa rieâng töï taùnh ñöôïc hình thaønh. ÔÛ ñaây caùc haønh töôùng aáy ñöôïc noùi ra sao? Töùc laø, nhö duï huyeãn v.v... thuoäc veà thaáy ñaõ noùi roài, töùc noùi taùnh cuûa y tha khôûi, khoâng coù khaùc bieät. Neáu theo y tha khôûi taùnh maø noùi, töùc laø thuoäc veà thaáy duï huyeãn v.v... Vì sao theá? Vì khoâng coøn coù phaùp naøo nöõa caû. Nhö theá thì caùc choã khaùc cuõng theá. Neân bieát nhö vaäy. - Coøn ôû ñaây, neáu noùi moân Chæ (caùch ngaên caám) caùc haønh töôùng, töùc laø noùi taùnh bieán keá, chaúng coù sai khaùc. Nhö vaäy, neáu theo taùnh bieán keá maø noùi, töùc laø noùi veà moân Chæ. Vì sao? Vì phaùp aáy khoâng coù. Hoûi: Trong taùnh Vieân thaønh thaät, vì sao laïi coù noùi veà moân aáy? Laø vì ôû trong phaùp aáy khoâng coù taùnh. Nhö theá, tuøy theo phaân vò cuûa chuùng ñaõ sinh, töùc laø phaân vò ñaõ noùi nhö theá kia maø cuõng khoâng thaät. Do ñaáy, tuïng môùi noùi: Möôøi phaân bieät taùn loaïn, Ñoái trò, nhö seõ noùi, Ba thöù naøy bieát roài, Noùi: hoaëc töùc, hoaëc lìa. Noùi "Möôøi phaân bieät taùn loaïn. Ñoái trò nhö seõ noùi". Töùc laø coù möôøi thöù phaân bieät taùn loaïn, nay ñaây seõ thöù lôùp maø noùi caùc ñoái trò aáy, töùc laø ñoái trò traùi nhau vaø naêng-sôû ñoái trò. "Noùi ba thöù", töùc laø taùnh Bieán keá, Y tha vaø vieân thaønh thaät. Ba thöù ñoù, laàn löôït ñaõ bieát roài, töùc laø hieåu bieát ñieàu ñaõ noùi. "Hoaëc töùc, hoaëc lìa maø noùi", töùc laø trong kinh Baùt-Nhaõ Ba-la-maät ña, coù töùc vaø coù lìa. Toång yù ôû ñaây laø: Neáu ñaõ hieåu bieát nhö theá roài thì caùc bieán keá, y tha maø coù nhöõng söï töôùng, hoaëc laø töùc, hoaëc laø lìa, thì moãi moãi töôùng aáy, nhö ñaõ noùi, seõ ñöôïc chæ baøy roõ raøng, ñaày ñuû. - Hoûi: ÔÛ ñaây, noùi bieán keá, hoaëc töùc, hoaëc lìa, laø theá naøo? Do ñoù Tuïng noùi: Nhö lôøi ñaàu Vieân thaønh, Y tha vaø Bieán keá,

SOÁ 1517 - LUAÄN PHAÄT MAÃU BAÙT NHAÕ BA LA MAÄT VIEÂN TAÄP YEÁU NGHÓA, Quyeån 3 635

Phaân bieät voâ töôùng saéc, Ngaên tröø taùn loaïn ñoù. Noùi: "Nhö lôøi noùi ñaàu tieân"... "Nhö" laø chæ cho phaùp. ÔÛ ñaây, goïi ñoù laø lôøi noùi ñaàu tieân, trong taùm ngaøn baøi tuïng cuûa phaùp Baùt-nhaõ Ba-la- maät ña naøy. Nhö kinh aáy noùi: "Naøy Tu Boà Ñeà! Tuøy YÙ oâng öa noùi veà caùc Boà-taùt Ma Ha Taùt nôi phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña. Vaäy oâng neân phaùt khôûi, laøm vieäc nhö caùc Boà-taùt Ma Ha Taùt töø Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña sinh ra v.v..." nhö theá laø noùi ñaàu tieân. Lôøi noùi ñoù, nöông vaøo ba taùnh laø vieân thaønh, y tha, bieán keá... maø noùi. Nhö ñaõ noùi, töôùng laø taùnh vieân thaønh v.v... töôûng saéc cuûa töï noù chaúng

phaûi khoâng coù. Neáu trong töôùng saéc cuûa töï noù nhö theá, maø noåi leân phaân bieät taùn loaïn laø khoâng coù töôùng saéc thì ñöùc Theá Toân ñoái vôùi vieäc naøy, thaûy ñeàu ngaên caám. Hoûi: Laøm sao hieåu thaáu ñaùo nghóa naøy? Ñaùp: Nhö lôøi noùi ñaàu tieân, nöông theo ba nghóa maø noùi. Ñoái vôùi lôøi noùi aáy, ôû ñaây toùm löôïc, chæ roõ nghóa cuûa noù: - Nhö kinh noùi: Haõy nhö Boà-taùt Ma Ha Taùt töø Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña sinh ra! v.v... “Ra” nghóa laø lìa ra, hoaëc laø sinh ra, cuõng coù nghóa laø ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng. Vì nghóa chính yeáu maø noùi. Hoaëc vì caùc loaïi caûnh giôùi nghóa lyù. Ñaây noùi nhö vaäy, laø do Baùt nhaõ Ba la maät ña ñaõ saûn sinh ra taát caû nghóa. Trong ñoù, laïi coù theå sinh ra nhöõng söï khen ngôïi. Töùc laø Phaät vaø Boà-taùt, coù nhöõng khen ngôïi, nhö khen ngôïi veà töôùng ôû tröôùc ñaõ noùi. Laïi nhö kinh noùi: Naøy Tu Boà Ñeà! Tuøy yù oâng, öa thích maø noùi veà caùc Boà-taùt Ma Ha Taùt vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña, phaûi neân phaùt khôûi, laøm caùc söï caûnh giôùi ... Noùi: “Öa thích noùi”, töùc laø vì ñöôïc söï öa thích noùi Tueä vaø öa thích noùi veà Quanh minh, neân goïi laø öa thích noùi. Moät ñoaïn kinh nhö ñaây... töùc laø caùc söï töôùng döïa vaøo taùnh y tha khôûi maø trình baøy ra. Theo nhö kinh aáy, thì töø “Tu Boà Ñeà... ñeán... sinh ra v.v...” caû ñoaïn vaên kinh aáy, trong ñoù, neáu coù noùi thaät nghóa, töùc laø döïa vaøo taùnh bieán keá maø noùi. Laïi nhö kinh noùi: Nhö Boà-taùt Ma Ha Taùt töø Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña sinh ra v.v... caû moät ñoaïn kinh vaên naøy, laø döïa vaøo taùnh vieân thaønh thaät maø noùi veà caùc söï töôùng. Toång yù ôû ñaây laø do nguyeân nhaân naøy, neân phaûi nöông theo ba thöù nghóa ñeå noùi phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña. Theá neân, noùi coù töùc vaø coù lìa. Tuïng laïi noùi: Phaät aáy cuõng Boà ñeà, Chaúng thaáy coù ngöôøi noùi v.v... Ñeán roát cuøng bieát ñoù, Ngaên tröø taùnh Bieán keá. Ñaây noùi “aáy”, töùc laø “caùi nhôn aáy”. Ñoù laø theá naøo? Nghóa laø nhöõng

keû phaøm ngu, ñoái vôùi giaùo phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña ñaây, vì chaáp vaøo caùc caâu noùi, vaên töï, nghóa lyù, chaáp cho laø thaät, chaáp vaøo naêng tri (chuû theå nhaän bieát) vaø sôû tri (ñoái töôïng ñöôïc nhaän bieát) maø khôûi leân caùc bieán keá; neân ôû ñaây phaûi caám ngaên. - Hoûi: Phaùp naøo coù theå ngaên ñöôïc? Ñaùp Phaùp ngaên tröø aáy, neân bieát. - Hoûi: Ngöôøi naøo noùi? Tuïng töï ñaùp: “Phaät aáy cuõng Boà ñeà, chaúng thaáy coù ngöôøi noùi” Ñaây nghóa laø sao? Nghóa laø, ñaõ thuaän theo cuù nghóa ñaõ an laäp, thì ngöôøi coù theå thaáu suoát ñoù chính laø Phaät! Boà ñeà, töùc trí ñaõ lìa döùt hai chöôùng laø phieàn naõo vaø sôû tri. “Ñaúng” (v.v...) töùc laø goàm caû Boà-taùt vaø Thinh vaên. “Ngöôøi noùi” ñoù töùc laø Phaät v.v... Nghóa laø neáu coù ngöôøi, ñoái vôùi töï taùnh cuûa caùc uaån, maø ñieân ñaûo, meâ laàm, bieán keá, chaáp chaët; thì Phaät seõ vì ngöôøi ñoù, maø noùi caùc phaùp ñeå ngaên tröø. Nhö theá töùc laø trong ñaây chaáp coù ngöôøi aáy noùi. Tuïng noùi: “chaúng thaáy”, thì nhö lyù, thuaän theo bieát. Hoûi: Nhöng caùc ñieàu maø ngöôøi aáy noùi coù phaân haïn naøo? Tuïng töï ñaùp: “Ñeán roát cuøng”, nghóa laø trong kinh Baùt-Nhaõ Ba-la-maät ña ñaây, töø ñaàu ñeán cuoái ñeàu bao goàm taát caû, ñoù laø phaân haïn. Tuïng noùi: Ngaên tröø taùnh bieán keá. Laø nghóa Phaät vaø

Boà ñeà ñaõ noùi ôû ñaây, ñoái vôùi ñoù ta ñeàu chaúng thaáy. Ñeàu laø ñeå ngaên töø taùnh bieán keá phaân bieät coù töôùng. Hoûi: Vì sao ôû ñaây, chæ noùi ngaên töø taùnh bieán keá, maø chaúng ngaên töø taùnh vieân thaønh? Tuïng töï giaûi thích: Saéc aáy khoâng töï taùnh, Caâu töôùng laøm sao coù, Trong lôøi khaùc bieät naøy, Hieåu bieát ñaõ ngaên noù. ÔÛ ñaây noùi töï taùnh v.v... thì töï taùnh nghóa laø baûn taùnh; "khoâng saéc aáy", töùc laø baûn taùnh cuûa saéc laø khoâng. Neáu töôùng trí aáy, thaáy coù saéc, töùc lieàn coù chaáp. Nhö theá taát caû chaáp saéc laø coù thaät, thì chuùng laø ñoái ngaïi ôû trong töôùng ñeàu coù (caâu töôûng) maø coù töôùng taêng theâm, trôû laïi thaønh phaân bieät. Söï phaân bieät töôùng aáy laøm sao coù ñöôïc? Do ñoù tuïng noùi: Caâu töôùng laøm sao coù? Caâu töôùng laø hai töôùng coù vaø khoâng ñeàu coù. Nghóa laø ñoái vôùi baûn taùnh cuûa saéc ôû trong Thaéng nghóa ñeá thì khoâng coù phaân vò "Coù" hay "Khoâng" ñeå maø giöõ laáy. Ví nhö söøng ngöôøi (laø vieäc khoâng bao giôø coù nhö loâng ruøa, söøng thoû), nghóa ñoù neân bieát. Theá neân, chæ ngaên töø bieán keá maø khoâng ngaên töø vieân thaønh. Vì sao theá? Vì trong taùnh Thaéng nghóa ñeá laø chaúng coù. Tuïng noùi: "Trong lôøi khaùc bieät naøy" Hieåu bieát ñaõ töø noù."Ñaây, naøy" nghóa laø caùi nhôn."Hieåu, bieát"; nghóa laø hieåu roõ, laø vì

lôøi khaùc bieät kia, maø hieåu bieát roõ raøng, kyõ löôõng, töùc coù theå xa lìa. Noùi "ngaên töø". "Ngaên" töùc laø ngaên chaän, töø boû, töùc laø ngaên coù bieán keá. ÔÛ ñaây neân bieát nhö theá, heát thaûy ñeàu laø ñeå ngaên töø phaân bieät taùn loaïn veà töôùng Caâu höõu Sau ñoù, laø ngaên töø vieäc phaân bieät cheâ bai taùn loaïn. Nhö tuïng noùi: Ñaây chaúng khoâng neân khoâng, Lôøi nhö theá ñaõ noùi, Caùc phaân bieät cheâ bai, Taát caû noùi ñeàu ngaên. Noùi: "Ñaây chaúng khoâng neân khoâng". Töùc laø Phaät Theá Toân, ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña baûn maãu tuyeân noùi. Vì "chaúng Khoâng" nhö theá, neân laø Khoâng khoâng. Laïi noùi: "Nhö theá lôøi ñaõ noùi", töùc ôû ñaây ñaõ noùi nhöõng lôøi nhö theá. Noùi nhöõng gì? AÁy laø vì chaúng phaûi khoâng, neân laø khoâng; vì ñaõ lìa taùnh khoâng. Noùi: "Caùc cheâ bai phaân bieät", laø neáu coù ngöôøi ñoái vôùi choã chaúng phaûi khoâng neân laø khoâng naøy maø chaáp laáy töï taùnh cuûa khoâng, thì ñoù laø phaân bieät huûy baùng, nay ñeàu phaûi ngaên töø. - Noùi: "Taát caû noùi ñeàu ngaên". Taát caû, nghóa laø taát caû choã, taát caû chuûng loaïi. "Noùi", töùc laø noùi naêng, nghóa laø Phaät Theá Toân khoâng chæ ngaên töø ôû ñaây veà bieán keá phaân bieät, maø ñoái vôùi taát caû moïi choã, nôi naøo noùi laø khoâng thì ñeàu phaûi ngaên caûn, töø boû. Laïi Tuïng noùi: Nhö huyeãn, Phaät cuõng vaäy, Ñoù nhö moäng, cuõng vaäy, Nhö theá, nhö seõ bieát, Baèng lôøi - trí quyeát ñònh. Noùi: "Nhö huyeãn Phaät cuõng theá. Ñoù nhö moäng cuõng vaäy"; laø phaûi neân bieát, lôøi noùi naøy cuõng laø ngaên ngöøa söï phaân bieät huyû baùng. "Nhö huyeãn", töùc laø laáy huyeãn maø duï cho phaùp, neân goïi laø nhö huyeãn. Nhö huyeãn laø sao? Töùc laø Phaät ñoù. "Cuõng nhö theá", laø noùi lieân tuïc. "Nhö moäng cuõng vaäy", nghóa laø Phaät aáy cuõng nhö moäng. ÔÛ ñaây, neáu coù lôøi Phaät noùi, phaûi bieát ñoù ñeàu laø trí khoâng hai, maø töï

taùnh ñoù cuøng vôùi caùc Dò sinh kia, luùc naøo cuõng coù: chæ vì voâ minh vaø aûo huyeãn che laáp neân caùc keû phaøm ngu, môùi ôû trong töï töôùng aån kín, chaúng hieän ra. Tuïng noùi: “Nhö theá nhö seõ bieát, Baèng lôøi, trí quyeát ñònh” nghóa laø nhöõng ñieàu noùi ñoù, cöù theo thöù lôùp, ñuùng lyù maø bieát. Bieát töùc laø hieåu roõ. Hoûi: Ngöôøi naøo coù theå bieát? Tuïng ñaùp: Ñoù laø trí. Trí, töùc laø ngöôøi trí. Hoûi: Theá naøo laø baèng lôøi, trí quyeát ñònh? Ñaùp: Ñoù laø vì taát caû phaùp

ñeàu nhö huyeãn. Hoûi: ÔÛ ñaây laø ngaên töø söï phaân bieät huyû baùng, nhö ñaõ bieát, taïi sao sau ñoù laïi coù söï chæ baøy? Do vaäy maø Tuïng noùi: Caùc thöù ñoàng sôû taùc Ñaáy noùi Phaät nhö huyeãn, Tuyeân noùi v.v... duï huyeãn aáy v.v... Ñaây noùi taùnh y tha. Noùi: Caùc thöù ñoàng sôû taùc. “Ñaáy noùi Phaät nhö huyeãn”. “Ñoàng sôû taùc”, töùc laø gioáng nhö huyeãn. YÙ ôû ñaây laø: Neáu taát caû xöù trong trí khoâng hai laø khoâng coù sinh thì vieäc noùi kia khoâng töông öng ñoái vôùi nhöõng thöù ñoàng coù taïo taùc.Vì lyù do naøo? Do vì caùc huyeãn v.v... ñeàu coù taùnh. Trong ñoù nhö Phaät kia cuõng coù taùnh. Theá neân, tuïng noùi: Phaät nhö huyeãn laø vaäy! Tuïng noùi: “Tuyeân noùi v.v... duï huyeãn aáy v.v... Ñaây noùi taùnh y tha”. Chöõ vaân vaân (v.v...) sau chöõ huyeãn töùc bao goàm moäng v.v... Chöõ vaân vaân (v.v....) sau chöõ tuyeân noùi laø nghóa nhaân. Noùi, laø noùi naêng. Neáu noùi lôøi duï huyeãn v.v... thì töùc laø noùi veà taùnh y tha khôûi. Taùnh Y tha naøy, chính Phaät ñaõ noùi. Y tha, töùc laø nöông thuoäc vaøo caùi khaùc, keû khaùc, neân goïi laø y tha. Y tha ñaáy töùc laø töï theå cuûa voâ minh. Phaàn vò naøy coù choã ñeå nöông nhôø, töùc noùi noù nhö huyeãn, Phaät thì cuõng theá, töùc nhö huyeãn. Theá neân bieát, chaúng phaûi taát caû moïi thöù, taát caû taùnh khoâng, maø laø vì töï taùnh thanh tònh. Caùc thí duï huyeãn v.v... kia, nhö Phaät ñaõ noùi, taát caû ñeàu nhö theá. Nhö vaäy, neáu noùi coù keû phaân bieät huûy baùng thì chaúng phaûi laø Nhö Lai taïng, taát caû chuùng sinh ñeàu chaúng phaûi laø trí khoâng hai. Vì sao theá? Vì ñoái vôùi taát caû caùi coù ôû ñaây ñaõ phaân bieät huûy baùng caû. Do ñoù, ñoái vôùi nghóa voán hoøan thaønh maø thaûy ñeàu chaúng thaønh, cuõng chaúng hoøa hôïp. Hoûi: Neáu trí khoâng hai trong Thaéng nghóa ñeá, töùc laø Nhö Lai; thì taïi sao ôû ñaây laïi noùi trí Dò sinh? Ñeå phaù nghi naøy, do ñoù tuïng noùi: Neáu caùc trí Dò sinh, Töï taùnh noù thanh tònh, Neân noùi Phaät aáy noùi, Boà-taùt cuõng nhö Phaät. Noùi: “Neáu caùc trí cuûa dò sinh, töï taùnh noù thanh tònh. Töùc baûn taùnh cuûa caùc Dò sinh laø theå thanh tònh, töùc laø trí cuûa töï taùnh thanh tònh. “Noùi Phaät aáy noùi”, nghóa laø noùi Phaät aáy noùi Trí Khoâng hai. Nhö thaät. Ñaây noùi trí cuûa Dò sinh cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Neáu do haønh töôùng, maø noùi nhö theá, thì coù nghóa gì? Tuïng töï ñaùp: “Boà-taùt cuõng nhö Phaät”, vì trí khoâng hai sinh ra. Vì nghóa nhö theá neân Boà-taùt cuõng nhö Phaät. Do nhaân ñoù neân Phaät vaø Boà-taùt khoâng khaùc nhau.

Hoûi: Neáu Dò Sanh hoaëc chö Phaät, ñeàu töø trí nhö thaät sinh ra, taïi sao tröôùc ñaây noùi khoâng heà coù gì sôû ñaéc? Tuïng töï giaûi thoâng: Töï taùnh töï saéc che, Voâ minh aáy laøm nhôn, Nhö huyeãn rieâng hieän khaùc, Quaû nhö moäng, neân boû. Noùi: Töï taùnh chính töï saéc che laáp, vaø voâ minh kia laø nhaân taïo ra moïi thöù. Nghóa laø, töï taùnh vaø töï thöùc cuûa caùc dò sinh (phaøm phu) laø hoøa hôïp, khoâng coù hai. Do caùc voâ minh kia laøm nhaân ñaõ phaùt khôûi ngaõ vaø ngaõ sôû. Ngaõ töùc töï taùnh, coøn ngaõ sôû chính laø töï saéc. Vì bò töï saéc che laáp neân môùi hieän ra, caùc thöù rieâng reõ khaùc nhau. Roài khôûi leân hai töôùng (hai thöù ñoái ñaõi). Töôùng aáy khoâng coù hai, cuõng khoâng thaät coù. Nhö vaäy laø sao? Tuïng ñaùp: AÁy laø nhö huyeãn. Caùc vaät nhö huyeãn, khoâng coù töï taùnh maø chaáp laø coù thaät. Maø caùc ñoái töôïng chaáp giöõ laïi laø ñoái ngaïi vôùi trí khoâng hai. Hoûi: Neáu töï taùnh cuûa trí khoâng hai cuøng vôùi trí Dò sinh laø bình ñaúng, thì taïi sao trong thöùc Dò sinh laïi khoâng choã xuaát hieän? Ñaùp: Chính vì taùnh cuûa Naêng thuû (chuû theå chaáp giöõ) vaø Sôû thuû (ñoái töôïng bò chaáp giöõ) meâ laàm ñieân ñaûo che laáp. Nhöng trong thöùc cuûa Nhö Lai, thì töï taùnh kia, bao giôø cuõng xuaát hieän roõ raøng, vì noù laø taùnh luoân thanh tònh. Hoûi: Neáu chuùng phaøm phu, trong taùnh thanh tònh, nhöng khoâng coù quaû baùo, Chaân thaät xuaát hieän; thì töùc laø trong moïi thôøi gian, bò voâ minh baùm chaët kieân coá thì theá naøo? Ñeå phaù nghi ñoù, neân tuïng noùi: “Quaû nhö moäng neân boû ñi”. “Boû ñi”, laø khoâng neân chaáp tröôùc. YÙ ôû ñaây laø: Neáu voán ñaõ coù trong töï taùnh thanh tònh trí, thì chaúng phaûi laø taùnh khoâng quaû baùo, chæ vì bò voâ minh che laáp ñoù thoâi. Nhö caùc hueä veà Vaên vaø Tö (nghe phaùp vaø suy nghó) maø hoøa hôïp taïo neân thì quaû ñaït ñöôïc khoâng thaät. ÔÛ ñaây cuõng theá. Nhö trong giaác mô, caùc coâng vieäc, söï thaáy bieát, nghe noùi v.v... ñeàu laø khoâng thaät, vì noù khoâng coù caùc töôùng tieâu bieåu hieän ra. Daàu coù söï hoøa hôïp taïo taùc, gioáng nhö coù theå naém baét ñöôïc, duø ñöôïc roài cuõng neân boû ñi, vì noù khoâng thaät. Nhöõng ñieàu noùi ôû ñaây, nhaát ñònh laø ñuùng chaùnh lyù. Tuïng laïi noùi: Khoâng hai noùi rieâng khaùc, Quaû v.v... quyeát ñònh cheâ bai Caùc phaân bieät cheâ bai v.v... Ñaây noùi laø huûy baùng. Noùi: “Khoâng hai noùi rieâng khaùc” v.v... nghóa laø caùc keû phaøm ngu, ñoái vôùi trí khoâng hai ñaõ khôûi leân nhöõng caùi thaáy ñieân ñaûo vôùi ñuû caùc thöù

khaùc bieät hieän ra, roài chaáp vaøo töôùng cuûa hai thöù caûnh giôùi. Tuïng noùi: “Quaû v.v... quyeát ñònh cheâ bai”. “Quaû v.v..”, nghóa laø caûnh giôùi cuûa caùc quaû baùo v.v.... ñoái vôùi töôùng Chôn nhö maø nhaát ñònh cheâ bai, vaäy nay caàn phaûi ngaên tröø. Tuïng noùi: “Caùc phaân bieät cheâ bai v.v..”. Nghóa laø vì coù cheâ bai neân môùi khôûi leân caùc phaân bieät. Nhöng söï cheâ bai vaø caùc phaân bieät aáy, nay ñaây ñeàu phaûi ngaên tröø. Tuïng noùi: “Ñaây noùi”, töùc laø noùi ngaên tröø. Nay noùi: “Chaúng phaûi khoâng neân khoâng” laø khieán cho boû caùc lôøi noùi giaû doái khoâng thaät. Neân bieát ôû ñaây, Saéc töùc laø khoâng. Laïi trong ñaây coù phaân bieät moät taùnh ñaõ khôûi hieän leân. Nhö theá laø sao? Trong Baùt-nhaõ

Ba-la-maät ña baûn maãu coù noùi: “Neáu saéc laø khoâng, töùc laø chaúng phaûi Saéc”, taïo ra caùch noùi hoøa hôïp nhö theá. Vì muoán ngaên töø nghóa, ngöõ veà phaân bieät moät taùnh quyeát ñònh. Do ñoù tuïng noùi: Saéc - khoâng chaúng hoøa hôïp, Noù traùi ngaïi laãn nhau, Chaúng saéc - chaúng teân khoâng, Saéc töôùng töï hoøa hôïp. Noùi: “Saéc khoâng chaúng hoøa hôïp”, nghóa laø saéc cuøng vôùi khoâng chaúng theå hoøa hôïp. Chaúng hoøa hôïp, töùc laø khoâng töông öng. Hoûi: Vì sao chaúng hoøa hôïp? Tuïng töï ñaùp: “Noù traùi ngaïi laãn nhau” Nghóa laø Saéc vaø Khoâng, hai thöù aáy haïi laãn nhau. Haønh töôùng traùi nghòch nhau theá naøo? Tuïng noùi: “Khoâng teân saéc, teân khoâng”. Nghóa laø neáu khoâng coù saéc thì chaúng coù khoâng, vì noù khoâng coù töï taùnh. Thí nhö hoa sen treân khoâng trung. Nghóa ñoù thuaän theo bieát. Tuïng noùi: “Teân goïi” coù nghóa laø xaùc ñònh (aán khaû). Xaùc ñònh ôû ñaây noùi laø khoâng coù töï taùnh. Tuïng noùi: “Saéc töôùng töï hoøa hôïp”, nghóa laø töôùng cuûa caùc maøu saéc Xanh Vaøng Ñoû Traéng v.v... töï hoøa hôïp Toång yù ôû ñaây, laø noù coù töï taùnh vaø khoâng coù töï taùnh, neân bieát hai thöù ñoù quyeát ñònh traùi nghòch nhau. Laïi tieáp Tuïng noùi: Phaân bieät moät taùnh ñoù, Ñoái trò caùc thöù taùnh, Khoâng chaúng khaùc nôi saéc, Khoâng aáy laøm sao coù. Noùi: “Ñaây phaân bieät moät taùnh” v.v... thì “Ñaây” coù nghóa laø nhôn. Laø töø nhaân naøy, chæ ra caùch ñoái trò, ngaên töø phaân bieät moät taùnh. Theá neân, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña ñaõ noùi: “Neáu saéc aáy laø khoâng, töùc

chaúng phaûi laø saéc”. ÔÛ ñaây nhö theá laø khieán phaûi ngaên töø phaân bieät moät taùnh. Do ñoù tuïng noùi: “Khoâng chaúng khaùc nôi saéc, khoâng aáy laøm sao coù”. Nhö lôøi Tuïng treân noùi: Ñoái trò caùc thöù taùnh, nghóa laø phaûi ngaên töø coù phaân bieät trong caùc thöù taùnh. Theá neân, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña baûn maãu ñaây, ñaõ noùi laø “khoâng chaúng khaùc saéc”. Ñaây noùi nhö theá, ñeå laøm gì? Vì khoâng laøm ñoái ngaïi vôùi saéc. Hoûi: Vaäy phaûi ngaên töø caùi gì? Ñaùp: Neân ngaên töø phaân bieät thaønh caùc thöù taùnh. Ñaây laïi nguyeân do gì, noùi khoâng kia chaúng khaùc saéc, vaäy saéc cuûa töôùng uaån laøm sao coù? Theá neân ôû ñaây noùi: Saéc töùc laø Khoâng. Neáu lìa khoâng thì khoâng coù moät chuùt saéc naøo coù theå naém baét ñöôïc caû, vì khoâng choã coù. Nhö vaäy, caùc ñieàu ñaõ noùi ñaây ñeàu laø ñeå ngaên töø phaân bieät taùn loaïn veà caùc thöù taùnh. Hoûi: Nguyeân nhaân gì, maø lìa khoâng thì chaúng coù saéc? Do ñoù tuïng noùi: Ñaây khoâng thaät hieän baøy, Ñoù Voâ minh noåi leân, Ñaây khoâng thaät naêng bieåu Ñoù noùi laø Voâ minh. Noùi: “Ñaây khoâng thaät hieän baøy” v.v... Khoâng thaät, nghóa laø khoâng coù, töùc laø ñaây coù hieän baøy ra nhöng bò ñoái nghòch trôû ngaïi. Tuïng noùi: “Ñoù voâ minh noåi leân” nghóa laø: Coù caùc Saéc, töï taùnh cuûa caùc Saéc ñoù bò chaáp chaët, neân voâ minh khôûi leân. “Chaáp töôùc”, töùc bao truøm che chaén. Nghóa laø ñoái vôùi nhöõng vaät khoâng thaät, hieän baøy ñaày daãy ñoù, maø chaáp chaëc, cho laø coù thaät taùnh, thì laø bò chöôùng ngaïi ngaên che. Theá cho neân ôû ñaây yù ñöôïc nhaán maïnh laø: “Khoâng chaúng khaùc Saéc.” Hoûi: Voán coù trí töï taùnh thanh tònh cuûa dò sinh, vì sao laïi noùi, trong ñoù coù

Voâ minh? Muoán phaù nghi ñoù, neân tuïng noùi: Ñaây khoâng thaät naêng bieåu, ñoù noùi laø Voâ minh". Khoâng thaät laø cuù nghóa khoâng thaät. "Bieåu" töùc laø baøy ra roõ raøng. "Naêng" (coù theå) laø naêng löïc. Vì noù khoâng thöïc, neân khoâng theå baøy ra roõ raøng. Toång yù ôû ñaây noùi: Ñoù laø voâ minh, chaúng phaûi laø Thaéng nghóa ñeá. Laïi nöõa, Tuïng noùi: Ñaây noùi saéc nhö theá, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Khoâng hai, hai nhö theá, Ñoái trò phaân bieät hai. - Noùi: "Ñaây noùi saéc nhö theá, Baùt-nhaõ Ba-la-maät", töùc laø nghóa saéc, maø phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña noùi, töï taùnh noù laø trí thanh tònh, nhöng noù coù theå ngaên tröø ñöôïc taùnh che laáp cuûa naêng thuû vaø sôû thuû. Nhöõng

ñieàu noùi trong Baùt-nhaõ laø söùc maïnh cuûa trí tueä vaäy. Hoûi: Coù luùc, caùc töôùng voâ minh phaân bieät khôûi leân, thì laáy caùi gì ñeå ñoái trò? Tuïng töï ñaùp: "Khoâng hai, hai nhö theá, ñoái trò phaân bieät hai". YÙ ôû ñaây laø: Neáu nhö coù hai töôùng hieän ra, thì neân laáy töôùng Thaéng Nghóa, coù töï taùnh khoâng hai vaø trí tueä thanh tònh, ñeå ñoái trò. Töùc laø ñoái trò phaân bieät hai töôùng coù taùnh vaø khoâng taùnh. Laïi nhôø caû Vaên, Tu, Tö Hueä, hoøa hôïp nhau maø ñoái trò. Nhö theá, laø ñoái trò hai töôùng aáy ñaõ xong. Ñaây laø ñoái trò baèng nghóa chôn thaät, ñuùng lyù. Nhö ôû giöõa ñoàng hoang, döôùi aùnh naéng choùi chang, ta thaáy nhö coù nöôùc. Nghóa ñoù, neân bieát. ÔÛ ñaây, Nhö Lai laø baäc chôn thaät, hieåu bieát thaáu suoát taát caû, neân trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät Baûn Maãu ñaõ nhö thaät maø giaûng noùi. Vaû laïi, cuõng neân bieát, ôû trong Baùt- nhaõ Ba-la-maät ña ñoù, cuõng coù noùi ñeán möôøi thöù phaân bieät taùn loaïn, ñeàu laáy trí khoâng phaân bieät ñeå ñoái trò. Hoûi: Neáu nhö theá, taïi sao laïi goäp chung ñeå chæ noùi coù hai thöù ñoái trò phaân bieät? Ñieàu aáy chaúng loãi laàm hay sao? Ñaùp: Cuõng khoâng coù loãi vì trong hai thöù ñoù coù theå ngaàm goàm thaâu taát caû, thì cuõng coù theå ngaên tröø ñöôïc caùc thöù phaân bieät khaùc. Theá neân toång yù ôû ñaây laø bao goàm hai thöù. - Laïi hoûi: Neáu trong hai thöù naøy, ñaõ coù theå ngaàm bao goàm taát caû caùc thöù phaân bieät khaùc thì vì sao ñöùc Theá Toân, laïi noùi coù nhieàu thöù phaân bieät taùn loaïn? Ñaùp: YÙ ôû ñaây noùi, laø vì chuùng sinh coù nhieàu yù nghó ham thích khaùc nhau neân nghóa töï hoøa hôïp khoâng caàn phaûi baøn nöõa.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.